

МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ

гр. София 1000, ул. "6-ти септември", № 29

Рег. № Т-21285 / 27.12.2006 г.

КОНСТИТУЦИОНЕН СЪД
Г. № 19
Дата 29.12.2006 г.

К
не разпоредиле с-те
и сградите за свершение
29.12.2006

К ДО

**КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ**

СТ А Н О В И Щ Е

от Румен Петков - министър на вътрешните работи
по конституционно дело № 9/2006 г.

**УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ПРЕДСЕДАТЕЛ,
УВАЖАЕМИ КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,**

С определение на Конституционния съд от 30.11.2006 г. съм конституиран като заинтересувана страна по конституционно дело № 9/2006 г., образувано по искане на Общото събрание на Наказателната колегия на Върховния касационен съд за обявяване на противоконституционност на разпоредбата на § 54 от преходните и заключителни разпоредби на Закона за изменение и допълнение на Закона за изпълнение на наказанията (ЗИД на ЗИН), обн. ДВ бр. 103 от 2004 г., изм. ДВ бр. 86 от 2005 г. В искането на Общото събрание на Наказателната колегия на Върховния касационен съд са наведени доводи за противоречие на атакуваната законова норма с чл. 4, ал. 1, и чл. 119, ал. 1 от Конституцията на Република България и несъответствие с чл. 7, т. 1 от Конвенцията за защита правата на човека и основните свободи и чл. 14, т. 7 и чл. 15, т. 1 от Международния пакт за граждански и политически права.

Съгласно разпоредбата на § 54 от ПЗРЗИД на ЗИН, предмет на контрол за конституционностъобразност в настоящото производство, наказанията поправителен труд без лишаване от свобода, задължително заселване и лишаване от право на местоживееене в определено населено

място, наложени преди влизането в сила на този закон, се заменят с пробацията от съда по реда на чл. 306 от Наказателно-процесуалния кодекс.

Пробацията, като съвкупност от мерки за контрол и въздействие без лишаване от свобода, които се налагат заедно или поотделно (чл. 42 ал. 1 от НК), е нов вид наказание в системата на наказанията по българското наказателно право. Тя се въвежда със Закона за изменение и допълнение на Наказателния кодекс (обн. ДВ бр. 92/2002 г.) като форма на алтернатива на наказанието лишаване от свобода, като до сега действащите алтернативни наказания: поправителен труд, задължително заселване и лишаване от право на местоживеене в определено населено място (видно от мотивите на вносителя - Министерския съвет към законопроекта). Пробационните мерки, изпълващи съдържанието на наказанието пробация са императивно установени в разпоредбата на чл. 42 а от НК. При сравнителен анализ между тяхното съдържание, цел и тежест с наказанията поправителен труд, задължително заселване и лишаване от право на местоживеене в определено населено място, присъствали в системата на наказанията по българското наказателно право до 01.01.2005 г. се установява наличието на сходство между тях като мерки за държавна принуда насочени към ограничаване на възможността осъдените да се придвижват свободно в пространството, както и правото им сами да определят своя начин на живот, без да ги лишава от свобода.

Това безспорно се подкрепя и от използвания от законодателя подход на механична замяна на наказанията поправителен труд, задължително заселване и лишаване от право на местоживеене в определено населено място с пробацията в НК. По силата на § 88 от допълнителните разпоредби към ЗИД на НК (обн. - ДВ, бр. 92 от 2002 г., изм. - ДВ, бр. 26 от 2004 г., в сила от 01.01.2004 г., изм. - дв, бр. 103 от 2004 г., в сила от 23.11.2004 г.), навсякъде в Общата част на НК думите "задължително заселване", "задължителното заселване", "лишаване от право на местоживеене в определено населено място" и "лишаване от правото на местоживеене в определено населено място" се заличават, а в особената част думите "задължително заселване" и "задължителното заселване" се заменят съответно с "пробация" и "пробацията". Аналогичен подход законодателят е използвал и в § 43 от Заключителните разпоредби към ЗИД на НК (обн. - ДВ, бр. 103/2004 г.), съгласно който навсякъде в особената част на НК думите "поправителен труд" се заменят с "пробация".

С оглед на това не може да се подкрепи доводът на Общото събрание на съдиите от Наказателната колегия на ВКС, че наказателната санкция "пробация" е по-тежка като вид наказание, от отменените -

поправителен труд без лишаване от свобода, задължително заселване и лишаване от право на местоживеене в определено населено място.

Извършените от законодателя промени в НК предпоставят и промени в режима и реда на изтърпяване на наказанията. Със ЗИД ЗИН (обн. ДВ. бр.103 /2004г., изм. ДВ. бр. 86/ 2005г., в сила от 01.01.2005 г.) са извършени промени в глава тринадесета на ЗИН, като реда за изпълнение на наказанието поправителен труд без лишаване от свобода е отменен и на негово място са установени правила за изпълнение на наказанието "пробация" и е отменена глава четринадесета, регламентираща изпълнението на наказанията лишаване от право на местоживеене в определено населено място и задължително заселване без лишаване от свобода. След отмяната на тези глави от ЗИН наложените наказания поправителен труд без лишаване от свобода, задължително заселване и лишаване от право на местоживеене в определено населено място безспорно не подлежат на изпълнение, защото вече не съществува права уредба относно това. Постигането на наказателноправните цели предполага изтърпяване на наказанието, наложено на дееца за извършено от него престъпление. В тази връзка атакувана разпоредба се явява доразвитие на принципа на правовата държава, като посредством нея се регламентира изпълнението на вече наложените наказания.

Съгласно чл. 4 от Конституцията Република България е правова държава, която се управлява според Конституцията и законите на страната. Една от проявите форми на този принцип е забраната да се налага наказание, което не е предвидено в закон.

Разпоредбата на чл. 14, т. 7 от Международния пакт за граждански и политически права прокламира, че никой не може да бъде съден или наказан за престъпление, за което вече е бил окончателно осъден или оправдан съгласно закона и наказателната процедура на всяка страна.

По силата на чл. 15, т. 1 от Международния пакт за граждански и политически права и чл. 7, т. 1 от Конвенцията за защита правата на човека за всяко престъпление се налага наказанието, което е било предвидено в закона в момента на неговото извършване

Тълкуването на използваният от законодателя израз в § 54 от ПЗРЗИДЗИН - "наложени преди влизането в сила на този закон, се заменят" води до извода, че не се касае за налагане на ново наказание, а до замяна на вече наложено наказание с влязла в сила присъда. Предвид това не следва да бъде подкрепено изложеното от съдиите от Общото събрание на Наказателна колегия на ВКС, че посредством оспорената правна норма се игнорира "силата на пресъдено нещо".

Този извод се подкрепя и от анализът на § 54 в съответствие с неговото систематическо място в ПЗР на ЗИН. Съгласно чл.1, ал. 1. от

ЗИН този закон регламентира изпълнението на наказанията, наложени от съдилищата с влезли в сила присъди. Това обстоятелство сочи на извода, че се касае за изпълнение, а не за налагане на ново наказание.

Съгласно оспорения § 54 от ЗИД на ЗИН замяната на наказанията поправителен труд без лишаване от свобода, задължително заселване и лишаване от право на местоживеење в определено населено място, наложени преди влизането в сила на този закон с пробация се осъществява от съда по реда на чл. 306 от Наказателно-процесуалния кодекс. Вменяването от законодателя в изключителна компетентност на съда замяната на наказанията поправителен труд без лишаване от свобода, задължително заселване и лишаване от право на местоживеење в определено населено място, наложени преди влизането в сила на този закон с пробация, посредством оспорената правна норма, представлява доразвитие на нормата на чл. 119, ал. 1 от К, съгласно която правораздаването се осъществява от съдилищата.

Предвид изложеното, следва да се приеме, че атакуваната от Общото събрание на Наказателната колегия на Върховния касационен съд норма на § 54 от преходните и заключителни разпоредби на Закона за изменение и допълнение на Закона за изпълнение на наказанията (ЗИД на ЗИН), обн. ДВ бр. 103 от 2004 г., изм. ДВ бр. 86 от 2005 г. не противоречи на конституционни разпоредби и е в съответствие с нормите на международните договори по които Република България е страна.

МИНИСТЪР:

РУМЕН ЧЕТКОВ

